

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Фурман Анатолій Анатолійович – доктор психологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту гуманітарних наук Національного університету «Одеська політехніка».

Критичне мислення в академічному середовищі: від теорії до практики: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса: Університет Ушинського, 2026. 473 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку критичного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку критичності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

6. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2014.

БУХНІЄВА Олена Анатоліївна

РЕФЛЕКСИВНО-ОЦІННИЙ КРИТЕРІЙ У СТРУКТУРІ ІНТЕГРАТИВНО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ

Питання компетентності є особливо актуальним сьогодні у зв'язку з модернізацією української освіти. Вирішенням багатьох проблем є використання компетентнісного підходу в освіті, зокрема в музично-педагогічній. Його застосування в музичній педагогіці дозволяє не лише здобувати знання, вміння та навички, а й цілеспрямовано навчати здобувачів самостійно використовувати ці знання для вирішення різних професійних завдань.

Музичний текст – це семантична система. Однією з ключових проблем у музичному виконавстві є проблема створення власної художньо-виконавської інтерпретації. Це вимагає не лише грамотного читання нотного тексту, його «розшифровки» та знання культурних традицій, але й уміння працювати з цими знаннями, вміння самостійно створювати власну унікальну інтерпретацію на її основі. Однак досвід показує, що робота з інтерпретацією нотного запису часто стає проблемою для багатьох молодих виконавців. Що спричиняє ці труднощі? Будь-який музичний твір містить низку смислових шарів, зафіксованих композитором за допомогою нотної запису, як складної системи, що розвивалася протягом багатьох років.

Поява музичної нотації мала величезний вплив на розвиток композиторського мистецтва. Можливість записувати музичний твір не лише дозволила його зберегти, але й стала особливістю, яка сприяла відокремленню функцій композитора від функцій виконавця. За допомогою поступово вдосконаленої системи нотації композитор міг записувати свою музику повніше та точніше, тим самим стверджуючи своє авторство.

Використання компетентнісного інтегративно-інтерпретаційного підходу в музичній педагогіці, а саме положення про те, що метою організації освітнього процесу є створення умов для розвитку у здобувачів досвіду самостійного вирішення когнітивних та інших герменевтично-аналітичних завдань, допомагає у вирішенні вузькоспеціалізованих задач. Такий підхід робить акцент на результаті навчання, де його завершення розглядається не просто як сума набутої інформації, а як здатність особистості діяти в галузі інтерпретаційно-виконавських рішень. Використання інтегративно-інтерпретаційного компетентнісного підходу дозволяє викладачеві розвивати у здобувачів рефлексивно-оцінний критерій, що гарантує прийняття професійних рішень у педагогічній діяльності. Важливим принципом цього підходу є розвиток

здатності педагогів-музикантів до самоаналізу власної музично-педагогічної діяльності, зокрема інтегративно-інтерпретаційних творчо-виконавських рішень у вивченні музичного мистецтва, зокрема творів народної музики [1].

Рефлексія (від лат. «reflexio») – це процес самоаналізу власної діяльності та її результатів.

У музичній освіті рефлексія допомагає учням усвідомлювати свої досягнення, помилки та шляхи розвитку. Розглянемо, як рефлексивно-оцінний критерій впливає на розвиток інтегративно-інтерпретаційної компетентності в музично-аналітичній діяльності педагогів-музикантів. Інтерпретація музичного твору – це не просто технічно правильне виконання, а передача задуму композитора (народу) через особистий творчо-моделюючий підхід. Рефлексія музично-виконавської діяльності педагога-музиканта допомагає зрозуміти задум творця. Аналізуючи твір, виконавець запитує себе: які історичні та культурні контексти вплинули на створення твору? Як структура та засоби музичної виразності (мелодія, ритм, динаміка, тембр) сприяють ідеї твору. Рефлексія дозволяє оцінити наскільки обраний темп, динаміка, артикуляція та фразування відповідають задуму; як технічні засоби (аплікатура та ін.) впливають на художнє вираження; рефлексія допомагає розвивати емоційну чуйність педагога-музиканта. Аналізуючи свої враження від музики, виконавець вчиться розпізнавати та передавати нюанси настрою, знаходити баланс між особистим сприйняттям та повагою до авторського тексту, перетворити помилки на можливості для зростання. Після репетиції чи виступу здобувач може проаналізувати, де виникли технічні чи художні труднощі, що завадило передати бажаний образ (втома, тривога, відсутність підготовки), як можна виправити ці недоліки в майбутньому, як зміцнити мотивацію та впевненість. Визнання прогресу (навіть невеликого) підвищує впевненість у собі та бажання розвиватися [2].

Рефлексивно-оцінний критерій в інтегративно-освітній діяльності застосовується на різних етапах навчання. Наприклад, метод усної рефлексії (питання для самоаналізу): обговорення з викладачем: «Що вийшло найкраще?», «Які аспекти спричинили труднощі?», «Як можна покращити інтерпретацію?»; самостійний аналіз: «Які емоції викликає цей твір?», «Як я можу передати їх через свій виступ?»; метод письмової рефлексії: щоденник виконавця: нотатки про репетиції, ідеї для інтерпретації та результату; картки самооцінки (наприклад, за оцінними критеріями: «точність стилю», «виразність», «технічна ясність»); відповіді на запитання: «Що нового я дізнався про твір?», «Яка техніка допомогла розкрити образ?»; візуальні та символічні методи: «Картка настрою»: нотатки про емоційний стан до та після виконання; кольорове кодування: виділення частин партитури, які потребують доопрацювання (червоний для помилок, жовтий для нюансів, зелений для вдалив пасажів). Метод аудіо- та відеоаналізу: запис та аналіз репетиції: порівняння різних версій виконання, оцінка динаміки та фразування; порівняння з оригінальними записами (з

акцентом не на копіюванні, а на розумінні логіки інтерпретаційних рішень), також метод групової рефлексії: спільне обговорення в ансамблі: як узгодити інтерпретації, щоб зберегти єдність образу; зворотній зв'язок від колег: «Що ви відчували під час прослуховування?», «Які моменти вам найбільше сподобалися?»

Етапи впровадження рефлексивно-оцінного принципу у навчання можливо розподілити на початковий рівень з нескладними питаннями, як-от: «Чи сподобалося мені грати цей твір?», «Що було складно?» або використати готові шаблони самооцінки; середній рівень: аналіз технічних та художніх аспектів: «Чому я обрав саме цей темп?», «Як динаміка впливає на образ?» або порівняння різних редакцій твору; високий рівень, який включає поглиблений аналіз стилю епохи та біографії композитора; експериментування з інтерпретаціями та їх обґрунтування; рефлексія над концептуальним рівнем виконання (наприклад, «Як я можу передати контраст між частинами в сонаті?»).

Роль вчителя на занятті займає ключову позицію в організації рефлексивно-оцінних методів, а саме: - ставить напрямні питання, що стимулюють рефлексію; - допомагає поєднати технічні навички з художніми цілями; - створює безпечне середовище для помилок та експериментів; - заохочує самостійний пошук рішень, а не механічне виконання інструкцій.

Рефлексивно-оцінний критерій перетворює механічне запам'ятовування нотного тексту на свідомий творчий процес. Рефлексивно-оцінний принцип навчання поглиблює музичне розуміння; розвиває критичне мислення та самостійність; підвищує якість інтерпретації завдяки свідомому вибору виконавських інструментів; розвиває стійку мотивацію та готовність до саморозвитку [3].

Регулярне використання рефлексивно-оцінних практик робить педагога-музиканта не просто виконавцем, а співавтором твору, здатним спілкуватися з аудиторією мовою музичного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Бухнієва О. А. Інтегративно-інтерпретаційні стратегії як чинник формування лідерського потенціалу педагога-музиканта. Журнал «Наукові інновації та передові технології». 2026. № 4(56). С. 905-918.
2. Бухнієва О. А. Формування професійної компетентності вчителя музичного мистецтва на основі інтегративного підходу. Наукові інновації та передові технології. (Серія «Педагогіка»): журнал. 2025. № 4(44). С. 1145-1153.
3. Бухнієва О. Домінанти інтегративно-інтерпретаційного підходу до формування професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка»): журнал. 2025. № 10(51). С. 541-551.

component of modern philosophical education in the metamodern era	мислення як складова сучасної філософської освіти в епоху метамодерну	
Oksana Balaziuk Critical thinking as the basis of an accountant's professional judgment in the context of digital accounting	Балазюк Оксана Критичне мислення як основа професійного судження бухгалтера в умовах діджиталізації обліку	14
Pavlo Bilichenko Theoretical and methodological principles for the development of students' critical thinking based on materials from the history of pedagogy	Біліченко Павло Теоретико-методичні засади розвитку критичного мислення студентів на матеріалах історії педагогіки	18
Iryna Boitsun Developing critical thinking skills in future teachers of ukrainian literature	Бойцун Ірина Розвиток критичного мислення у майбутніх вчителів української літератури	21
Yurii Borzunov Developing critical thinking among students	Борзунов Юрій Розвиток критичного мислення здобувачив освіти	24
Svitlana Buhaichuk Environmental education and upbringing in the process of studying biology. The use of the latest and interactive teaching technologies in the process of studying biology	Бугайчук Світлана Екологічна освіта і виховання в процесі вивчення біології. використання новітніх та інтерактивних технологій навчання в процесі вивчення біології	28
Olena Bukhniieva Reflective and evaluative criterion in the structure of integrative and interpretative competence of music teachers	Бухнієва Олена Рефлексивно-оцінний критерій у структурі інтегративно-інтерпретаційної компетентності педагогів-музикантів	30
Kateryna Vasylieva Linguocultural potential of authentic media texts in the formation of critical thinking of future teachers of English language and foreign literature	Васильєва Катерина Лінгвокультурний потенціал автентичних медіатекстів у формуванні критичного мислення майбутніх учителів англійської мови та зарубіжної літератури	33
Olha Vietrova Integration of critical thinking technologies into the professional	Вєтрова Ольга Інтеграція технологій критичного	36